

Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai
Finanšu ministrijai

2022. gada 12. decembris

Nr. 25/22

Par grozījumiem likumā "Par nodokļiem un nodevām"

Biedrībā „Latvijas Ceļu būvētājs” (turpmāk tekstā – Biedrība) ir apvienojušies nozīmīgie un aktīvākie Latvijas ceļu un tiltu būves nozares uzņēmumi ar mērķi pārstāvēt ne tikai biedru, bet arī nozares kopumā intereses valsts varas un pārvaldes institūcijās, kā arī izstrādāt dažāda veidu priekšlikumus attiecībā uz normatīvo aktu piemērošanu ceļu un tiltu būvniecības nozarē.

Biedrība ir iepazinusies ar Finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu dienesta kopīgi izstrādāto likumprojektu Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām" un uzskata, ka tas nedos gaidīto rezultātu ēnu ekonomikas samazināšanai, bet gan radīs vēl papildus birokrātisko slogu uzņēmējiem. Likumprojektā ir vairākas neskaidrības:

- 1) 23. pants. "Nodokļa maksājuma apmēra precizēšana" tiek papildināts ar 14. punktu šādā redakcijā:

"14) nodokļu maksātāja darbinieku darba samaksa mēnesī ir mazāka par atbilstošās profesijas mēneša vidējo darba samaksu vai vidējo stundas tarifa likmi nozarē vai darbinieka ostrādāto darba stundu skaits mēnesī ir mazāks par mēneša vidējo darba stundu skaitu vienai darba vietai, nodokļu administrācija personas (darba devēja) datu izvērtējumā nodokļu ieņēmumu risku jomā ir konstatējusi būtiskas neatbilstības darba samaksas deklarēšanā un nodokļu maksātājs nesniedz pierādījumus (pamatotu skaidrojumu)."

Grozījumu formulējums skaidri nepasaka pret kuru mēnesi notiek datu salīdzināšana, vai pret pagājušā gada atbilstošā mēneša, vai pret tā paša pārbaudes mēneša, vai pret kaut kāda cita mēneša (iepriekšēja, piemēram) vidējiem datiem. Uzskatām, ka to ir būtiski norādīt, lai uzņēmumiem ir skaidra izpratne pret kuriem datiem tiks salīdzināti uzņēmuma iesniegtie dati.

Kā arī likumprojekts paredz iesniegt pierādījumus un tikai iekāvās "pamatotu skaidrojumu". Pierādījums un skaidrojums ir diezgan atšķirīgas lietas, ja skatās no praktiskās būvniecības puses daudzās situācijās uzņēmumi nespēs izskaidrot atšķirības ar pierādījumiem, bet gan skaidrojumu. Kā arī pierādījumi prasīs papildus gan administratīvo, gan monetāro slogu (piemēram, izziņas par laika apstākļiem ir maksas pakalpojums).

- Priekšlikums - frāzi "pierādījumus (pamatotu skaidrojumu)" aizvietot ar "pamatotu skaidrojumu", kas neizslēdz iespēju, ka skaidrojums var tikt balstīts vai papildināts ar pierādījumiem, ja tas ir iespējams.

2) Tas pats likumprojekta 23. pants. "Nodokļa maksājuma apmēra precizēšana" tiek papildināts ar 8.1 daļu šādā redakcijā:

"(81) Piemērojot šā panta sestās daļas 2., 5., 6. un 14. punktu, nodokļu maksātāja darbinieka darba samaksa tiek noteikta, pamatojoties uz Valsts ieņēmumu dienesta apkopoto informāciju par atbilstošās profesijas vidējo mēneša darba samaksu, vidējo mēneša stundas tarifa likmi nozarē un vidējo mēneša darba stundu skaitu vienai darba vietai iepriekšējā gadā. Ja taksācijas periodā nodokļu maksātāja darbinieka darba samaksa, stundas tarifa likme vai darbinieka nostrādāto darba stundu skaits ir mazāks par 80 procentiem no atbilstošās profesijas vidējās mēneša darba samaksas vai vidējās mēneša stundas tarifa likmes nozarē vai mēneša vidējā darba stundu skaita vienai darba vietai un nodokļu maksātājs nesniedz pierādījumus (pamatotu skaidrojumu), tad budžetā maksājamo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmēru atbilstoši konkrētajos nodokļu normatīvajos aktos noteiktajai likmei aprēķina no starpības starp nodokļu maksātāja deklarēto darbinieka darba samaksu un 80 procentiem no atbilstošās profesijas vidējās mēneša darba samaksas nozarē, ņemot vērā vidējo mēneša stundas tarifa likmi un nostrādāto mēneša vidējo darba stundu skaitu vienai darba vietai."

Tekstā tiek norādīts, ka Valsts ieņēmumu dienests apkopo datus "par atbilstošās profesijas vidējo mēneša darba samaksu, vidējo mēneša stundas tarifa likmi nozarē un vidējo mēneša darba stundu skaitu vienai darba vietai iepriekšējā gadā". Te nav īsti skaidrs, vai tie ir katra atsevišķa mēneša vidēji dati, vai visa iepriekšēja gada vidējie dati (dalīti ar 12 mēnešiem?).

Šī neskaidrība saglabājas arī 8.1 daļas turpmākajā tekstā, kā arī 23. panta jaunajā 14.punktā, kur nav skaidrs pret kuru mēnesi dati tiks salīdzināti.

3) Turpinot statistikas jautājumu, nozarei rodas jautājums, kā tieši tiks apkopoti vidēji dati:

- uzņēmumi tiks dalīti atsevišķās grupas pēc lieluma (apgrozījuma vai darbinieku skaita) vai tiks vērtēti visi kopā (kas mūsaprāt nav objektīvi un radīs lielu slogu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem salīdzinot ar lieliem)?;

- uzņēmumi tiks dalīti ģeogrāfiski vai tiks vērtēti pa visiem reģioniem kopā?;

- Ja notiks jebkāda uzņēmumu dalīšana datu statistikas mērķiem, vai šie dati būs pieejami publiski (šobrīd statistika par atalgojumu profesijās ir tikai kopējā)?

4) Biedrība interesējas, vai likumprojekta izstrādes laikā tika apsvērta iespēja pārskatīt Profesiju klasifikatoru? Analizējot nozares uzņēmumu darbinieku sastāvu, tika secināts, ka pārsvarā atalgojums ir atkarīgs no darbinieku kompetencēm.

* Priekšlikums - Lai varētu ieviest likumprojektu un objektīvi salīdzināt darbinieku atalgojumu, profesiju klasifikatoru nepieciešams papildināt ar "jaunākiem" un "vecākiem" speciālistiem, vai "mācekļiem" vai "palīgiem", lai varētu nošķirt darbinieku vienā amatā bez pieredzes un pieredzējušos.

Piemēram, ceļu būvniecības sezonā izplatīta profesija ir "Ceļu palīgstrādnieks". Šajā amatā var būt jaunieši, kuri ir tikko pēc studijām (vai procesā), kas nav retums, bet regulāri mēdz kavēt darbu, nav motivēti, nav disciplinēti, prasa daudz vairāk uzmanības no darbu vadītājiem, lai viņu darbu kontrolētu. Tai pat laikā šajā amatā strādā pieredzējuši patstāvīgi darbinieki, kas zina savu darbu un ir uzticami. Līdz ar to ieviešot plānoto likumprojektu nevar būt vienāds

atalgojums vienas profesijas pārstāvjiem, kaut gan viņi līgumiski atrodas vienādā amatā. Tikai uzņēmums spēj noteikt atalgojuma sadalījumu darbiniekiem iepriekš minētajā piemērā.

Līdz šim Profesiju klasifikātors pildīja savu funkciju, bet tagad vērtējot datus plašākā griezumā un ar nopietnākām sekām (nodokļu uzrēķins), uzskatām, ka tas arī prasa plašāku detalizāciju.

5) Biedrībai nav skaidrs, vai tiek apsvērta iespēja mainīt Darba dēvēja ziņojumā datu atspoguļošanu, piemēram, atdalot darba samaksu par nenostādāto laiku (atvaļinājumi, slimības lapas, atvaļinājuma kompensācijas un citas kompensācijas) atsevišķi no samaksas par nostrādāto laiku?

Ņemot vērā, ka būvniecībā pastāv sezonālitate, tad gkatra gada nogalē ap novembri - decembri daudziem darbiniekiem beidzās darba līgumu termiņi. Līdz ar to darbiniekiem lielā apjomā tiek izmaksātas kompensācijas par neizmantotām atvaļinājuma dienām, kas attiecīgi ceļ statistiski vidējās algas datus uz augšu, bet palikušajiem darbiniekiem darba samaksa no tā nemainās. Biedrība pieļauj, ka būs daudz neatbilstības vidējām likmēm tiem darbiniekiem, kas ziemas sezonā paliek uzņēmumā. Kā likumprojekts paredz izskaust šīs neatbilstības, lai dati būtu vērā ņemami aprēķiniem par vidējo atalgojumu profesijā?

Biedrība uzskata, ka pašlaik izskatītais likumprojekts nav gatavs tā ieviešanai praktiskajā uzņēmējdarbības vidē. Līdz tā apstiprināšanai ir jāpapildina piedāvātā 23. panta redakcija un jāveic korekcijas citās saistošās sistēmās (EDS, Profesiju klasifikators).

Ar cieņu,

Biedrības "Latvijas Ceļu būvētājs"
Valdes priekšsēdētājs

Andris Bērziņš